

lighed til at træde for Dagen. Man kunde maaske endog med nogen Ret indvende, at den stærke Deling virker forvirrende og gør Resultaterne lidet overskuelige. Det er selvfølgelig i sin Orden, at Materialet opløses, saa vidt det lader sig gøre, men dette hører Bearbejdelsen og Tabelfremstillingen til; ved den textlige Illustrering af Resultaterne maa det derimod være en Hovedopgave til en vis Grad at samle det spredte, saaledes at de store, betydningsfulde Skillelinier kunne hæve sig klart frem af Tallenes Kaos.

Tabellariske Meddelelser vedrørende Borger- og Almueskolevæsenet udenfor København. Udgivne ved Foranstaltning af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet. København 1895—1900.

Mangelen af en almindelig dansk Skolestatistik har Kirke- og Undervisningsministeriet søgt at afbøde noget ved, paa Grundlag af de aarlige Indberetninger fra Skoledirektionerne, at lade udarbejde en Række tabellariske Meddelelser om Borger- og Almueskolevæsenet udenfor Hovedstaden. Hvert af de hidtil udkomne 4 Hæfter refererer sig til et af de 4 Aar 1893—96, og ogsaa sagligt er Hæfternes Indhold forskelligt, saaledes at efterhaanden de væsentligste af de Forhold, hvorom der gives Meddelelser i de aarlige Indberetninger, ere dragne frem til Belysning. Det er Hensigten med en vis Regelmæssighed at vende tilbage til tidligere behandlede Æmner, for derigennem at paavise den Bevægelse, som i Aarenes Løb maatte finde Sted paa de paagældende Omraader.

Det første Hæfte (for 1893) omhandler de skolepligtige Børns Antal og Fordeling, de ikke skolepligtige Børn, som søge offentlig Skole, de forskellige Arter af offentlige Skoler, Antallet af Klasser og Klasse-systemerne i disse samt Børneantallet i Skolerne og i Klasserne. Meddelelserne for 1894 handle om Undervisningen i de offentlige Skoler, saasom om Undervisningsfagene, om Skoledage og Ferier, om Forsømmelser og Mulktering samt om de til Undervisningen benyttede Lokaler. I det følgende Hæfte (for 1895) gives Oplysninger om Lærerpersonalet ved Borger- og Almueskolerne, dets Alders- og Uddannelsesforhold m. m. Endelig behandler det sidst udkomne Hæfte (for 1896) de Skoler, der ikke henhøre til det offentlige Borger- og Almueskolevæsen, og Æmnerne ere her i det væsentlige de samme, som i de tre foregaaende Hæfter ere behandlede for de offentlige Skoler.

Ved det hele Arbejde har man gennemført en stærk Deling efter stedlige Hensyn. Ikke alene er overalt Købstæderne holdt for sig og Landet for sig, men i de fleste Tilfælde gives Oplysningerne for hver enkelt Købstad, og for Landets Vedkommende for hvert enkelt Herred. Dette gør naturligvis Tabellerne særlig anvendelige i Administrationens Haand, og denne Fordel maa veje op mod den Mangel paa Overskuelighed, der generer en Del, naar man kun vil benytte Værket til i al Almindelighed at søge Belæring.

Trods alt det gode, der kan siges om det foreliggende Arbejde — det afhjælper et ofte følt Savn i vor administrative Literatur — kan det ikke nægtes, at det lider af en Del Mangler, baade reelle og formelle.

Til de sidste maa vel henføres, at Materialet hist

og her synes mindre omhyggelig rensset og ordnet end ønskeligt. Det kan saaledes nævnes, at i det først udgivne Hæfte, og delvis i det andet, ere Handelspladserne Løgstør og Nørresundby henregnede til »Landet«, medens de øvrige Handelspladser ere opførte sammen med Købstæderne, og det bøder ikke herpaa, at Kristiansø figurerer som Købstad — Tabellernes Opstilling er ofte foretaget højst ubehjælpomt og med Tilside-sættelse af ethvert Hensyn til Økonomi med Papir og Tryksværte, jfr. som et Exempel blandt mange, naar der i Hæftet for 1896 Side 114 anvendes en hel Tabel paa 13 vandrette og 14 lodrette Kolonner, altsaa med 182 Rubriker, paa at meddele, at der i Viborg Amts Landdistrikter findes 1 Privatskolelærerinde (nemlig i Lysgaard Herred), og at denne Lærerinde er i Alderen mellem 25 og 29 Aar. Side 163 beslaglægges en ny Tabel paa 143 Rubriker for yderligere at oplyse, at den nævnte Lærerinde har 1ste Karakter til Examen. Ogsaa med Hensyn til Kombinationen af de forskellige Oplysninger hersker der ofte et mærkeligt Misforhold mellem Kombinationens Værdi og det store Apparat, der er benyttet for at meddele den. Exempel: i Hæftet for 1895 erfarer man Side 66 af en selvstændig Tabel paa 150 Rubriker, at der paa Øerne kun findes 2 saakaldte »Omgangslærere«, nemlig 1 i Odense Amt og 1 i Svendborg Amt, af hvilke den første er dimitteret fra Gjedved, den sidste fra Skaarup Seminarium. Den Plads, der optages af denne Tabel, kunde f. Ex. passende være benyttet til at give en fuldstændig Liste over Dimissionsanstalterne; i Tabellerne er der nemlig af disse kun opført Statsseminarierne og de ældste af de private Seminarier, medens Resten — af Plads-

hensyn, som det bemærkes i Indledningen — har maattet samles under en enkelt Rubrik.

Det skal imidlertid indrømmes, at Mangler som de her anførte, reelt ikke spille nogen større Rolle; men det tør dog haabes, at man vil søge at undgaa dem ved fremtidige Publikationer.

Større Vægt bør der lægges paa, at Tabellerne undertiden ere misvisende. Det kan saaledes nævnes, at der tilsyneladende i Byerne findes 1 Lærer for hver 9 Børn (i den skolepligtige Alder), paa Landet 1 Lærer for hver 16 Børn. Disse lave Forholdstal bero imidlertid paa, at Lærere, der virke som Timelærere ved flere Skoler, ere opførte flere Gange. Men herved bliver Værdien af de Oplysninger, der meddeles om Lærernes Fordeling efter Alder og Uddannelse, højst tvivlsom, idet det ikke er muligt paa Forhaand at vide, hvilken Indflydelse Dobbelttællingerne han have øvet paa det samlede Resultat.

Med en Anmelder i »Berlingske Tidende« dele vi Ønsket om, at man ved den fortsatte Udgivelse af disse tabellariske Meddelelser vil overspringe Aarene 1897—1900, saa at det næste Hæfte kan indeholde Oplysninger om Tilstanden efter de nye Skoleplaners Ikrafttræden. Men vi tilføje, at det dog maa anses for ønskeligt, at der medtages et og andet af Oplysningerne for de mellemliggende Aar. Saaledes bør utvivlsomt den interessante Tabel i Hæftet for 1895, S. 78, hvor de i Aarene 1894—96 nyudnævnte Lærere ere fordelt efter Faderens Livsstilling, fortsættes og uddybes. Naar man her har et Materiale for en noget længere Aarrække, kan man, ved at kombinere de nævnte Oplysninger med Aldersopgivelserne, tilveje-

bringe et Overblik over mulige Forandringer i Lærerstandens Rekrutering.

Ludvig Widell. Sveriges Finanser under senare hälften af 1800-talet. Ett försök till en allmän svensk finansstatistik. I. Lund 1900.

Denne Afhandling, der er skreven for Erhvervelsen at den filosofiske Doktorgrad ved Lunds Universitet, er et energisk Forsøg paa at underlægge vort Nabolands Finansforhold en videnskabelig Systematik. Det er en stor og overmaade vanskelig Opgave, Forfatteren har stillet sig; thi naturligvis gaar det i Sverige som hos os og overalt, det praktiske Statsliv og dets Bogholderi følger ganske andre Baner end dem, Videnskaben afstikker som de mønstergyldige. Et mere stridigt Stof end Regnskaber kan Statistikerens vanskelig faa at tumle med, og det mindst føjelige af alle Regnskaber er i Almindelighed Statens, baade fordi det spænder over de mest forskelligartede Omraader og fordi det aldrig er blevet anlagt efter en bestemt Plan, men er blevet bygget op fra Tid til anden i Overensstemmelse med Statshusholdningens Udvikling.

Det er da heller ikke lykkedes Forfatteren at give en fuldt ud tilfredsstillende Systematisering. Ofte har han maattet tage med haard Haand paa sit Materiale og samle uligeartede Poster, eller omvendt henføre Udgiftsbeløb, der tjene ensartede Formaal, til forskellige Afdelinger i Systemet. Men sandsynligvis er sligt uundgaaeligt, og har man Valget mellem et godt System med nogle Inkonsekvenser her og der, og et daarligt System, der formelt lader hver Ting glide i